

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Protokoll från möte med Metodgruppens styrgrupp

Datum: Onsdagen den 18 maj kl. 10-15

Plats: Dalarnas hus, Stockholm

Närvarande: Mats Wendel, Trafikverket
Torbjörn Jacobson, Trafikverket
Glenn Lundmark, Asfaltskolan
Thorsten Nordgren, Trafikverket
Nils Ulmgren, NCC
Mansour Ahadi, Svevia
Åke Sandin, Trafikkontoret Göteborg
Lena Strand, Swedavia
Kenneth Ohlsson, Skanska
Per Andersson, Trafikverket
Klas Hermelin, Trafikverket
Jan Bida, SBMI/Minfo
Lennart Holmqvist, Peab
Sven Fahlström, Nynas
Kenneth Lind, Trafikverket

Frånvarande: Leif Viman, VTI

1. Inledning, Mats

Mats hälsade alla välkomna till Dalarnas hus i Stockholm. Kenneth Lind, som adjungerats till mötet för att informera om Trafikverkets regelverk, invaldes som ordinarie ledamot. Då Styrgruppens ständige sekreterare, Leif, ej var närvarande, valdes Glenn till sekreterare för mötet.

2. Nytt utskott (oförstörande provning/fältmätning/vägytemätning), Mats

Vid föregående möte beslutades att bilda utskottet "Oförstörande fältmätningar" med Per Andersson som ordförande och Leif Viman som sekreterare. Namnet täcker in både vägytemätningar och andra typer av fältmätningar tex fallvikt, Sand Patch, partikelmätningar mm.

Sedan föregående möte har Mats och Per skickat ut en inbjudan till representanter för beställare, utförare, konsulter, forskare och universitet.

Per informerade om att man fått följande namn till gruppen: Thomas Wahlman, Ramböll, Johan Granlund, Vectura, Ulf Nilsson, NCC Roads, Leif Sjögren och Leif Viman, VTI, Nils Rydén, LTH, Anders Gudmarsson, PEAB, Per Andersson och Jesper Elsander, Trafikverket och slutligen Lena Strand, Swedavia. Conny Andersson, CA Konsult, erbjuds att vara med i en arbetsgrupp om värmekamera.

Kenneth O nämnde att Skanska eventuellt önskar delta genom Rickard Nilsson, och Mansour nämnde Anders Lenngren som möjlig representant från Svevia.

Styrgruppen noterar att det är en viss övervikt åt lasermätning, men anser inte att det är något problem.

Ett startmöte för gruppen är planerat den 14 juni alt. annat datum. Inbjudan skickas inom kort.

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Styrgruppen diskuterade behovet av kompletteringar på metodsidan, tex för fallvikt. Vidare diskuterades för och nackdelar med värmekamera, bla frågetecken kring nuvarande resultathantering. Kenneth L anser att man bör satsa mer på mätning av textur (homogenitet) för TRV:s bedömning, eftersom detta till skillnad från värmekamera, är en mätning som kan göras på färdig beläggning, och kan upprepas. Kenneth menade att värmekameran är bättre som produktionshjälpmedel.

Buller, rullmotstånd, partiklar etc kan också avhandlas inom gruppen.

3. Metodnytt, Mats

Mats visade ett utkast till Metodnytt som Mats och Leif tagit fram. Ett metodnytt bör ges ut inför varje säsong (ev två ggr per år) och innehålla information om metodhandledningar, remisser, ringanalyser mm.

Metodnytt föreslås distribueras via styrgruppen och utskotten, samt till labben och via Metodgruppens hemsida. Glenn kan även bistå med e-postutskick till deltagare vid metoddagar och asfaltdagar. Jan lovade även bidra med en lista över platschefer inom bergmaterialindustrin som kan ha behov av informationen. Jan ville poängtera vikten av att innehållet speciellt i första numret berör alla delar av Metodgruppens verksamhetsområde, för att alla målgrupper ska känna att de berörs av informationen.

Mats önskar att första metodnytt skickas ut inom någon vecka, och uppmanar därför styrgruppens ledamöter att snarast inkomma med förslag till notiser.

4. Tio viktigaste punkterna för styrgruppen (uppgiften), Alla

Mats presenterade de förslag som kommit efter föregående möte. Följande är viktigt att jobba med enligt kommentarer som Mats fått från styrgruppens medlemmar. Styrgruppen gick igenom punkterna översiktligt och för utskottens punkter diskuterades vad som var viktigast under 2011/2012.

Styrgruppen:

- Viktigt att ta fram en handlingsplan med tidplan, mål och ansvar.
- Swedac
- EN-standarder / noga med remisser
- Enhetligt arbetssätt
- Korrigeringsfaktorer?
- Infoblad
- Ringanalyser
- "Öka tempot"
- Ersätt FAS-metoder
- Tag bort metoder som inte är färdigutvecklade eller inte håller måttet
- Likriktning TB
- Finansiering av utvecklingsprojekt (SBUF, TRV etc)

Bitumenutskottet:

- Kvalitet
- Metodhandledning PMB
- Metoder för emulsioner

Thorsten nämnde att Bitumenutskottet även önskar jobba med specifikationer (EN-produktstandarder)

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Närmst förestående är att välja parametrar för svenska förhållanden i produktstandarden för PMB. Styrgruppen anser att detta kan rymmas inom utskottets arbetsbeskrivning, och gav därför sitt stöd till fortsatt arbete med specifikationer.

Ballastutskottet:

- Provtagningsmetoder
- Returasfalt som obundet lager

Åke nämnde att det är önskvärt att öka kunskapen om användning av returasfalt. Idag finns en obefogad tveksamhet hos många beställare. Klas berättade att arbete pågår med att ta fram dokument.

Asfaltutskottet:

- Handbok: Proportionering av asfaltmassa
- Vägledning till kvalitetssäkring (när, var, hur ska vi ta prov)
- Konditioneringsmetod och prognos för hållbarhet

Utifrån de kommentarer som inkommit, föreslog Mats att Asfaltutskottet fokuserar på ovanstående tre viktiga områden.

Kenneth L nämnde att man inom NordFoU är intresserad av att göra en ringanalys på Prall. Ju högre krav som ställts, desto bättre precision på metoden. Tveksamt därför att använda Prall på lågtrafikerade vägar där man har låga krav på Prallvärde.

Oförstörande utskottet:

- Homogenitetsmått
- Mätmetoder för vägtillstånd

För det nystartade utskottet betonades att inriktningen bör vara enkla och tillräckligt bra metoder.

Klas kompletterade listan med vikten av att kunna göra relevanta restvärdesbedömningar av beläggningar som utförts på funktionsentreprenad.

5. Genomgång från utskotten

Bitumen, Thorsten

Thorsten rapporterade från Bitumenutskottets senaste möte (april 2011).

Man har f.n. tre aktuella arbetsgrupper:

- Metodhandledning för PMB (Elastisk återgång, Tubtest och Force ductility).
- Metodhandledning för emulsioner.
- Specifikationer för PMB, val av egenskaper (kravvärden eller "to be reported") som ska gälla för Sverige.

Bitumenutskottet har diskuterat nordiska ringanalyser som arrangerats av Neste. Man har noterat stora spridningar i resultaten och har därför diskuterat möjligheten att göra en förnyad svensk ringanalys på standardmetoder (mjukpunkt och penetration). Kanske bör man då även ta med något polymerbitumen.

Thorsten nämnde att Bitumenutskottet bildats från den sedan tidigare existerande Bitumengruppen, BIG (= SIS' remiss-/arbetsgrupp för bitumenstandardisering), vilket påverkar gruppens inriktning mot både provningsmetoder och specifikationer (produktstandarder). Se även §4 ovan.

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Thorsten rapporterade kort från ett möte med CEN/TC336. Nästa år (2012) kommer en 5-årsöversyn av alla penetrationsmetoder. Arbete med nästa generations funktionsbaserade bitumensspecifikation pågår parallellt.

Thorsten informerade om nya direktiv från CEN/TC351 om att man ska ta miljöhänsyn vid varje metod/specifikation ("Construction products: Assessment of release of dangerous substances").

Thorsten nämnde även ett visst motstånd inom TC336 mot CE-märkning då man tycker att det medfört mer krångel vid export av material.

Asfalt, Torbjörn

Torbjörn informerade om punkter på dagordningen för asfaltutskottet:

- Möte med Swedac
- Beständighetsmetoder
 - Konditioneringsmetoder som kan användas tillsammans med andra metoder (för att simulera omgivningspåverkan). EN-metoden för ITSR medger inte att man provar uppborrade provkroppar från väg.
 - Rullflaska: opraktiskt att köra i tre dygn. Syftet med metoden från början var att kunna skilja på vidhäftningen hos ballast från olika täkter. Nu har metoden breddats till att jämföra olika bitumen, och att se inverkan av vidhäftningsmedel. Man jobbar även på att utveckla metoden med bildanalys. Delprojekt 2 med analys av mörka stenmaterial pågår för närvarande.
- Revidering av SS-EN-metoder.
- Arbete med att ta fram Metodhandledningar.
- Ringanalys för Rullflaska diskuteras.
- Koppling mot regelverk diskuteras. Hur ska man hantera den i vissa fall stora spridningen i metoder när man ställer krav och vid reglering.
- Wheeltracking: Jämförande analys utförd hos de laboratorier i Sverige som har samma typ av utrustning.
- En arbetsgrupp jobbar med att ta fram metodavsteg som "standardiserats" av metodgruppen. Detta kan underlätta för labben att skriva in avstegen i rapporterna, och även underlätta dialogen med Swedac i samband med revisioner.
- Det jobbas med en översyn av metoden för styvhetsmodul, eftersom man anser att SS-EN-metoden har stora brister. EN-metoden är ute på 5-års revision.
- En arbetsgrupp ska titta på Dyn. kryp. Tex hur ska man prova asfalt med polymerinblandning. Förbelastningen påverkar olika för standardbitumen och för PMB. Det behöver även ses över vid vilken temperatur man ska prova.

Ballast, Klas

Klas inledde med att konstatera att mycket av utskottets arbete består i att handlägga och svara på CEN-remisser. Ett stort arbete utförs här av Henrik Broms.

- Remisser på ballaststandarder under våren
 - EN 1097-9 (kulkvarn)
 - EN 932-5 Lab-utrustning kontroll och kalibrering
 - Nya produktstandarder och FPC-standard för ballast
 - TC 396 Nytt TC om fältmätning och klassificering av jord och berg
 - Behov av metodhandledningar

Styrgruppsmöte nr 2/2011

- Korndensitet, SE-metoden-provberedning och Krossytegrad
- *Ringanalys*
Förslag: Siktning, korndensitet, SE och kulkvarn

TRVMB 611 Provtagning obundna lager

Klas informerade från CEN:s nya TC "Earthwork Environment Management" för vägbankar med metodikstandarder för tex fyllnadsmassor och skyddslager. Arbetet kommer att omfatta bla densitetsmätningar, och plattbelastningar för klassificeringar av massor för ändamål som ingår i "Earthworks".

Klas informerade vidare om Metodbeskrivning för provtagning obundna material.

- Omfattning
 1. mottagningskontroll av levererat material
 2. provtagning för kvalitetskontroll av utlagt lager
 3. provtagning vid tvist
 4. provtagning för inventering av gammal väg
 5. provtagning för inventering av jordart
- Urval av provpunkter
- Utrustning för provuttag
- Provtagning
- Återställning av provplats
- Laboratieprovets vikt

Provberedning i fält

6. Metoddagen 2012, Glenn

Glenn informerade om antalet deltagare samt ekonomiskt utfall från Metoddagen 2011.

Styrgruppen diskuterade val av lokal och tidpunkt för Metoddagen 2012. I och med utökningen av Metodgruppen med ytterligare ett utskott, har frågan väckts om det behövs en större lokal för att kunna ta emot en större mängd deltagare. Styrgruppen ansåg dock att fördelarna med en mindre lokal som underlättar tvåvägskommunikation och dialog överväger, och beslutade därför att ge Glenn mandat att planera för en metoddag 2012 enligt samma upplägg beträffande lokal och ekonomi som tidigare. Tidpunkt för nästa års metoddag bestämdes till torsdagen den 9 februari 2012.

Medlemmarna i Styrgruppen och utskotten uppmanas skicka in förslag till punkter på Metoddagen 2012 till Leif och Glenn.

7. Kontakter med Swedac, Torbjörn

Torbjörn informerade om ackrediteringen och branschens kontakter med Swedac. Idag finns ca 50 ackrediterade väglaboratorier i Sverige. Ingrid Malmberg är Swedacs handläggare för systembedömning av dessa. I juni planeras ett möte med Swedac för att diskutera hur det fungerar med ackrediteringen. Swedac har frågat om Boverket skulle kunna komma med på mötet och berätta om byggproduktdirektivet.

Attityden hos Swedacs kontrollanter har varit mer positiv under det senaste året. I början var det bristande kunskap om branschen som bla medförde olika tolkningar mellan olika systembedömare.

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Ett bekymmer har dock varit väldigt långa handläggningstider hos Swedac, pga ökad arbetsbörda på senare tid för Swedacs systembedömare.

Styrgruppen diskuterade fördelar o nackdelar med ackreditering. Vilka alternativ finns?

Thorsten ansåg att Styrgruppen borde tillsätta en arbetsgrupp tillsammans med Leif för att ta fram ett beslutsunderlag om hur vi ska vara organiserade i framtiden.

Klas undrade om det skulle vara en möjlighet att få en auktorisation att fungera? Hur skulle i så fall en sådan organisation se ut.

Mats ville avvakta med en sådan arbetsgrupp. Vi har under drygt ett års tid fört diskussioner med Swedac som påverkat att ackrediteringen nu fungerar bättre. I det läget känns det fel att börja utreda andra alternativ.

Det beslutades att bordlägga frågan till nästa möte. Då kan vi ta beslut om vi ska tillsätta en utredning eller inte.

8. CE-märkning, Klas

Klas informerade om ny lagstiftning som börjar gälla i dagarna.

- **Ny plan och bygglag**
 - infördes 2 maj 2011
- **CPR Byggproduktförordningen** (CPR ersätter CPD, som tidigare ingick i plan- och bygglagen. CPR är en s.k. ”Regulation” som gäller över Plan och bygglagen.)
Regulation (EU) No 305/2011
 - 24 april 2011
 - Definitioner
 - Tekniska bedömningsorgan (anmällda organ)
 - 1 juli 2013
 - Obligatorisk CE-märkning av byggprodukter börjar gälla
 - Marknadskontroll
 - mm

CPR Byggproduktförordningen

Klas hade valt ut några viktiga punkter ur det nya 80-sidiga dokumentet och informerade om dessa (Artikel 4, 5 och 8).

Artikel 4

PrestandadeklARATION

”När en byggprodukt omfattas av en harmoniserad standard eller överensstämmer med en europeisk teknisk bedömning som utfärdats för den, ska tillverkaren upprätta en prestandadeklARATION när denna produkt släpps ut på marknaden.”

Artikel 5

Undantag från upprättande av en prestandadeklARATION

”byggprodukten har tillverkats på byggarbetsplatsen för att införlivas i respektive byggnadsverk”

Artikel 8

Allmänna principer för och användning av CE-märkning

”CE-märkningen ska anbringas på de byggprodukter för vilka tillverkaren upprättat en prestandadeklARATION i enlighet med artiklarna 4 och 6”

Styrgruppsmöte nr 2/2011

Plan- och byggförordning SFS 2011:338

10 kap. Bemyndiganden

Byggnadsverks tekniska egenskaper

6 § Trafikverket får efter att ha hört Boverket meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av 3 kap. 7–10 och 13 §§ i fråga om vägar och gator, utom vägtunnlar, samt anordningar som hör till vägarna eller gatorna.

CPR

I CPR är det sju krav man måste ta hänsyn till då man skriver produktstandarder.

1. Bärförmåga, stadga och beständighet
2. Säkerhet vid brand
3. Hygien, hälsa och miljö
4. Säkerhet och tillgänglighet vid användning
5. Bullerskydd
6. Energihushållning och värmeisolering
7. Hållbar användning av naturresurser

9. Trafikverkets regelverk

Kenneth L och Klas informerade om förändringar i Trafikverkets regelverk.

Klas:

Klas informerade om förändringar beträffande följande dokument.

- TRVK Väg, TRVK Bro, TRVK Tunnel
- TRVAMA Anläggning 10
- TRVKB 10 Obundna lager
- TRVKB 10 Bitumenbundna lager
- TRVKB 10 Tätskikt på broar
- Regler för reglering av beläggningsarbeten
- TRVR Väg, TRVR Bro, TRVR Tunnel
- TRVMB 301 Beräkning av tjällyftning
- TRVMB 611 Provtagning av obundna lager
- PMS Objekt (version 5)

Nytt regelverk ballast:

- Både AMA och TRVKB (gamla VVTBT) kommer i nya utgåvor under april.
- För Alternativa material kommer nya dokument: TRVK (krav), TRVR (råd) och TRVKB (AMA texter) som behandlar följande material:
 - Hyttsten
 - Krossad betong
 - Asfaltgranulat (som eget lager)

Stora förändringar TRVK – dokumenten:

- Stora ändringar av struktur och innehåll i nya tunneldokument
- Nya dimensioneringsregler vid byggande på lösa sedimentära jordar
- Bättre uppskattning av belastning från tung trafik beroende på vikt och vägbredd

Styrgruppsmöte nr 2/2011

- Dimensionerande vinter tas bort – ”värsta” vintern dimensionerande
- Integrering av järnvägs- och vägdokument i gemensam struktur för avvattning - projekteringsförutsättningar
- Projektör ska göra uppskattning av bärighet hos terrass i projekteringsskedet
- Stor översyn och förbättring av struktur - bitumenbunda lager
- Bro slår samman administrativa delarna för järnvägsbro och vägbro

Kenneth L

Kenneth informerade om hur Trafikverket organiserar revidering/utveckling av regelverken.

• **Arbetsgrupp regelverk beläggning**

Ansvarig: Kenneth Lind

Medlemmar

2 st nationella samordnare beläggning från trafik

2 st nationella specialister från investering

Utveckling av dokument

- TRVKB Bitumenbundna lager
- TRV AMA Anläggning - Del bitumenbundna lager
- TRVK Väg Kap 7.1 Bitumenbundna lager
- Trafikverkets regler för reglering

• **Intern referensgrupp**

Syfte

- Erfarenhetsåterföring
- Löpande synpunkter
- Granskning internremisser

Medlemmar

- Trafik
- PL-Trafik underhåll
- PL-Investering
- Specialister – Investering / vägteknik
- Miljöspecialister

• **Extern referensgrupp**

Syfte

- Erfarenhetsåterföring
- Löpande synpunkter
- Granskning internremisser

Medlemmar

- Metodgrupp Asfalt
- Metodgrupp Bitumen
- Tankgruppen
- Entreprenörer
- Konsulter

Styrgruppsmöte nr 2/2011

10. Aktuella metodfrågor

Prall

Det har gjorts en del ändringar i metoden. Trots att vi hållit på med metoden många år finns fortfarande mycket som behöver åtgärdas. Exempelvis diskuteras om det ska vara sågad eller icke sågad yta.

11. Vad pågår inom FUD på Trafikverket, företagen m.fl., Torbjörn/Alla

Mats uppmanade utskotten att fundera över om man har förslag till projekt eftersom SBUF har pengar kvar som går att ansöka om detta år. TRV har även lovat bidra med motfinansiering om det startas projekt.

Thorsten informerade om att det diskuterats en slitageundersökning på provplattor från väg, i VTI:s provvägsmaskin. Enligt uppgift kan VTI hantera plattor upp till 80 mm tjocklek. Längd och bredd kan kapas av VTI för att passa provvägsmaskinen. Förslag på hur man ska kunna tillverka lämpliga provplattor mottages tacksamt av Thorsten.

12. Nästa möte

Är planerat till Stockholm den 20 oktober.

Glenn Lundmark
Sekreterare

Mats Wendel
Ordförande